
امکان و امتناع تفکر فمینیستی در پی‌ریزی دانش علمی در ایران

زهرا اوجاق

دانشیار گروه ارتباطات علم و فناوری و رئیس دانشکده ارتباطات و مطالعات فرهنگی
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

Email: Zahraojagh1979@gmail.com

■ چکیده

رابطه قدرت - دانش در ایران پیچیده و مبهم است. داعیه استعمارگری علم که از تفسیر برخی متون پسامدرن حاصل می‌شود، در جامعه ایران که هنوز جایگاه تولیدکنندگی در نظریه و پارادایم را ندارد، می‌تواند غیردقیق و مضر باشد. یکی از خوانش‌های پسامدرن به فمینیسم مربوط است. بخشی از این رویکرد بر استعمارگری و ضد توسعه بودن دیدگاه علمی توجه دارد. از سوی دیگر، جامعه ایران در حال تجربه تحولاتی است که رابطه تنگاتنگی با نظام دانش دارند. بخشی از این تحولات رنگ و بوی فمینیستی دارند و نشانگر ظرفیت این رویکرد در قدرت بخشی و تقویت شناختی محققان و بهبود نظام علم مدرن در ایران است. می‌توان گفت کنشگران فمینیست ایرانی به اعتبار نظام علم مدرن، وضعیت حاشیه‌ای خود را درک کرده‌اند و درعین حال، رویکرد فمینیسم امکان شالوده شکنی از دیدگاه‌های غالب برای تحلیل مسائل جامعه ایران را فراهم ساخته و نشان داده است که مثلاً در مواجهه با مسائل توسعه به‌سادگی نمی‌توان مشکل را به آنچه جریان علم متعارف می‌گوید، فروکاست و باید به رویکردهای دیگر توجه داشت. مقاله حاضر بحثی نظری است در نسبتی که تفکرات فمینیستی می‌توانند با علم داشته باشند.

■ **کلیدواژه‌ها:** فمینیسم، دانش علمی، زنان، خلاقیت.